

SL(6)527 – Rheoliadau Mangreoedd a Cherbydau a Gymeradwywyd o ran Triniaethau Arbennig (Cymru) 2024

Cefndir a diben

Mae Rhan 4 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017 ("**y Ddeddf**") yn sefydlu cynllun trwyddedu mandadol i unigolion sy'n dymuno rhoi triniaethau arbennig yng Nghymru. Y triniaethau arbennig hynny yw:

- aciwbigo
- electrolysis
- tyllu'r corff
- tatŵio

O dan y cynllun trwyddedu newydd, rhaid i unigolyn sy'n rhoi triniaeth arbennig i rywun arall, yng nghwrs busnes, fod wedi'i drwyddedu, oni bai ei fod wedi'i esemptio.

Yn ogystal, rhaid i driniaethau arbennig gael eu rhoi mewn mangre neu mewn cerbyd a gymeradwywyd gan awdurdod lleol at y diben hwnnw oni bai bod y fangre honno neu'r cerbyd hwnnw wedi'i hesemptio neu wedi'i esemptio. Os yw awdurdod lleol wedi'i fodloni bod y fangre neu'r cerbyd yn bodloni'r gofynion ar gyfer eu cymeradwyo, bydd yn rhoi tystysgrif gymeradwyo yn awdurdodi'r gymeradwyaeth honno.

Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â mangreoedd a cherbydau o'r fath, gan gynnwys:

- y meini prawf y mae rhaid eu bodloni er mwyn i dystysgrif gymeradwyo newydd gael ei rhoi, a'r ffurflen gais sydd i'w defnyddio;
- ffurf y dystysgrif gymeradwyo ar ôl i gymeradwyaeth gael ei rhoi a'r amodau mandadol y bydd tystysgrif gymeradwyo yn ddarostyngedig iddynt;
- y mangreoedd a'r cerbydau a fydd wedi'u hesemptio rhag y gofyniad i gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod lleol;
- darpariaeth mewn perthynas ag amrywiadau ar dystysgrifau cymeradwyo, eu terfynu'n wirfoddol, eu hadnewyddu a chael copïau newydd ohonynt;
- darpariaeth ar gyfer ffioedd mewn perthynas â thystysgrifau cymeradwyo;
- yr hyn y mae'n ofynnol i awdurdod lleol ei wneud os yw'n bwriadu gwrthod cais, a hawl y ceisydd i gyflwyno sylwadau i'r awdurdod lleol; a
- y broses apelio mewn perthynas â cheisiadau sy'n cael eu gwrthod.

Y weithdrefn

Cadarnhaol drafft.

Mae Gweinidogion Cymru wedi gosod drafft o'r Rheoliadau gerbron y Senedd. Ni chaiff Gweinidogion Cymru wneud y Rheoliadau oni bai bod y Senedd yn cymeradwyo'r Rheoliadau drafft.

Materion technegol: craffu

Nodwyd y saith pwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.2(vi) – ei bod yn ymddangos bod y gwaith drafftio yn ddiffygiol neu ei fod yn methu â bodloni gofynion statudol.

Mae Rhan 7 o'r Rheoliadau yn gwneud darpariaeth mewn perthynas ag amrywio tystysgrifau cymeradwyo.

Os oes cais i amrywio tystysgrif gymeradwyo bresennol wedi'i wneud, rhaid i'r awdurdod lleol perthnasol naill ai ganiatáu neu wrthod y cais. Fodd bynnag, rydym o'r farn bod gwaith drafftio rheoliadau 15(2) a 15(3) yn creu rhywfaint o amwysedd. Mae rheoliad 15(2) yn dweud:

Os yw'r awdurdod lleol wedi ei fodloni bod cais i amrywio yn unol â Rhan 7 wedi ei wneud, rhaid i'r awdurdod lleol ganiatáu'r cais i amrywio tystysgrif gymeradwyo a dyroddi'r dystysgrif gymeradwyo wedi ei hamrywio i ddeiliad y dystysgrif.

O'i ddehongli'n eang, gellid deall hyn fel dyletswydd ar yr awdurdod lleol i ganiatáu amrywiad, dim ond am fod cais i amrywio wedi'i wneud (er nad yw'n cydymffurfio â'r gofynion neu'r amodau yn Rhan 7).

Gellir cyferbynnu hyn â rheoliadau 9(2) ac 21(2) sydd wedi'u drafftio'n fwy eglur o lawer:

*Os yw'r awdurdod lleol wedi ei fodloni bod **yr holl feini prawf cymeradwyo a nodir yn rheoliad [8 ac 20]** wedi eu bodloni, rhaid i'r awdurdod lleol ganiatáu'r cais am dystysgrif gymeradwyo a dyroddi tystysgrif gymeradwyo i'r ceisydd, sy'n cymeradwyo mangre neu gerbyd mewn cysylltiad â rhoi triniaeth arbennig.*

Yn ein barn ni, byddai gwaith drafftio rheoliadau 15(2) a 15(3) yn fwy eglur o'i ddiwygio yn unol â rheoliadau 9(2) ac 21(2).

2. Rheol Sefydlog 21.2(v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Mae Rhan 11 o'r Rheoliadau yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â therfynu tystysgrifau cymeradwyo mangreoedd neu gerbydau yn wirfoddol gan ddeiliaid tystysgrif.

Mae rheoliad 29(g) yn darparu bod rhaid i ddeiliad tystysgrif sy'n bwriadu terfynu tystysgrif gymeradwyo yn wirfoddol ddarparu i'r awdurdod lleol:

*"enw **unrhyw bersonau** y mae deiliad y dystysgrif yn meddwl bod yr hysbysiad yn debygol o effeithio arnynt."* [ychwanegwyd y pwyslais]

Mae'r ddarpariaeth hon yn gosod gofyniad eang ar ddeiliaid tystysgrif. A all Llywodraeth Cymru gadarnhau'r rhesymeg sydd wrth wraidd rheoliad 29(g)?

At hynny, mae'r wybodaeth y mae'n ofynnol ei chynnwys mewn hysbysiad terfynu gwirfoddol yn gymharol fanwl a helaeth. A wnaeth Llywodraeth Cymru ystyried ychwanegu Atodlen at y Rheoliadau gyda 'hysbysiad' enghreifftiol i'w ddefnyddio gan ddeiliaid tystysgrif o dan yr amgylchiadau hyn?

3. Rheol Sefydlog 21.2(v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Yn y ffurflen gais am dystysgrif gymeradwyo a nodir yn Atodlen 1 i'r Rheoliadau, rhaid i'r ceisydd nodi enw'r awdurdod dyroddi perthnasol. I gynorthwyo'r ceisydd, mae nodyn cyfarwyddyd 1 yn nodi:

Wrth wneud cais am dystysgrif gymeradwyo—

(a) [...]

(b) os ystyrir bod y cerbyd yn cael ei yrru, ei ddefnyddio neu ei gadw yn ardal yr awdurdod lleol, neu ei fod yn debygol o gael ei yrru, ei ddefnyddio neu ei gadw yn ardal yr awdurdod hwnnw, mae cais i'w wneud i'r awdurdod lleol hwnnw.

Yn ôl yr hyn a ddeallwn, mae tystysgrif gymeradwyo a ddyroddir gan un awdurdod lleol yn caniatáu i ddeiliad y dystysgrif ddefnyddio cerbyd i roi triniaethau arbennig yn unrhyw le yng Nghymru (fel y nodir yn nodyn cyfarwyddyd 10).

Hynny yw, nid oes angen i geiswyr gael tystysgrifau cymeradwyo ar wahân ar gyfer pob awdurdod lleol lle y gallai eu cerbyd gael ei yrru a'i ddefnyddio i roi triniaethau arbennig.

A thybio bod hyn yn gywir, rydym o'r farn y byddai'n ddefnyddiol diweddarau nodyn cyfarwyddyd 1 i egluro'r pwynt hwn er budd y rhai sy'n llenwi'r ffurflen gais.

4. Rheol Sefydlog 21.2(vi) – ei bod yn ymddangos bod y gwaith drafftio yn ddiffygiol neu ei fod yn methu â bodloni gofynion statudol.

Mae Atodlen 1 i'r Rheoliadau yn cynnwys ffurflen safonol 'Ffurf y cais am dystysgrif gymeradwyo'. Darperir nodiadau cyfarwyddyd i gynorthwyo ceiswyr i lenwi'r ffurflen.

Mae nodyn cyfarwyddyd 12 yn ymwneud ag Adran 5.2 o Ran 5 o'r ffurflen. Mae'n dweud:

*Ystyr rhif y drwydded yw'r cyfeirnod a roddir gan yr awdurdod lleol i'r **dystysgrif gymeradwyo** sy'n unigryw i'r **dystysgrif** honno ac a bennir ynddi.*

O ystyried cyd-destun Adran 5.2 o Ran 5, ymddengys y dylai'r cyfeiriad a danlinellir uchod gyfeirio at 'drwydded triniaeth arbennig', yn hytrach nag at 'dystysgrif gymeradwyo'.

Ymddengys hefyd y dylai "dystysgrif" ddweud "drwydded".

Yn ôl yr hyn a ddeallwn, dim ond yng nghyd-destun mangreoedd a cherbydau y mae'r term 'tystysgrif gymeradwyo' yn gymwys, yn hytrach nag yng nghyd-destun personau trwyddedig.

5. Rheol Sefydlog 21.2(vii) – ei bod yn ymddangos bod anghysondebau rhwng ystyr testun Cymraeg a thestun Saesneg yr offeryn.

Mae rheoliad 8 yn darparu ar gyfer y meini prawf sydd i'w cymhwyso wrth roi tystysgrifau cymeradwyo.

Mae testun Saesneg rheoliad 8(2)(b) yn dweud bod rhaid i geisydd "provide evidence that the applicant holds a regulated Level 2 Award [in 'Infection Prevention and Control for Special Procedures Practitioners']".

Mae'r cyfieithiad yn dweud bod rhaid i'r ceisydd:

*"darparu tystiolaeth bod y ceisydd yn meddu ar Ddyfarniad Lefel 2 a reoleiddir **yn llwyddiannus**" [ychwanegwyd y pwyslais].*

Ymddengys bod y geiriau "yn llwyddiannus" yn y testun Cymraeg yn ddiangen ac yn anghyson â'r testun Saesneg.

6. Rheol Sefydlog 21.2(v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Mae nodyn cyfarwyddyd 6 yn Atodlen 1 i'r Rheoliadau yn diffinio'r term 'gweithfan' i gynorthwyo ceiswyr i lenwi'r ffurflen gais am dystysgrif gymeradwyo.

Mae'r nodyn cyfarwyddyd yn egluro y dylai'r ceisydd sicrhau bod digon o le rhwng pob gweithfan er mwyn galluogi rhoi'r driniaeth arbennig yn ddiogel ac yn hylan. Dywed y frawddeg olaf:

Gweler y cyfarwyddyd anstatudol am ragor o wybodaeth.

Nid yw'r nodyn cyfarwyddyd yn darparu linc i'r 'cyfarwyddyd anstatudol', ac nid yw'n glir at ba adnodd yn benodol y mae hyn yn cyfeirio.

Gofynnir i Lywodraeth Cymru gadarnhau hyn, ac ystyried diweddarau nodyn cyfarwyddyd 6 i gyfeirio ceiswyr at y cyfarwyddyd perthnasol.

7. Rheol Sefydlog 21.2(v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol.

Mae Atodlenni 3 a 4 i'r Rheoliadau yn cynnwys yr amodau cymeradwyo mandadol sy'n gymwys i dystysgrifau cymeradwyo a thystysgrifau cymeradwyo dros dro, yn y drefn honno.

Dyroddir tystysgrifau cymeradwyo yn ddarostyngedig i'r amodau cymeradwyo mandadol. Rhaid arddangos tystysgrifau cymeradwyo mewn mangreoedd a cherbydau, a rhaid i gopi o'r amodau cymeradwyo mandadol fod "*ar gael yn rhwydd i'w arolygu ar gais*" gan swyddogion awdurdodedig a chleientiaid.

Nodwn nad yw termau allweddol megis "deiliad tystysgrif", "triniaeth arbennig", "deiliad trwydded", "mangre a gymeradwywyd", "trwydded triniaeth arbennig" wedi'u diffinio yn yr amodau cymeradwyo mandadol.

Felly, pe bai cleient lleig yn gofyn am gael gweld yr amodau cymeradwyo mandadol, byddai'r derminoleg yn ddyrys.

Nodwn fod adran ddiffiniadau ar ddiwedd yr Atodlenni. Fodd bynnag, yn ein barn ni, byddai'r amodau'n fwy hygyrch pe baent yn cynnwys adran ar y dechrau i egluro'r termau allweddol mewn iaith glir yn arddull contract defnyddwyr modern.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y ddau bwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

8. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Cafodd Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017 y Cydsyniad Brenhinol ar 3 Gorffennaf 2017. Daw'r Rheoliadau hyn i rym ar 29 Tachwedd 2024. Mae hyn yn golygu y bydd cyfnod o fwy na 7 mlynedd wedi mynd heibio cyn i'r rheolau newydd ar fangreoedd a cherbydau a gymeradwywyd gael eu gweithredu.

Yn 2017, roedd y Memorandwm Esboniadol a oedd yn cyd-fynd â Bil Iechyd y Cyhoedd (Cymru) yn nodi'r "risgiau iechyd hysbys, a rhai yr adroddir digon amdanynt, sy'n gysylltiedig â" thriniaethau arbennig, a'r "cymhlethdodau a allai godi" mewn perthynas â thriniaethau arbennig.

Yn ogystal, roedd y Memorandwm Esboniadol i'r Bil yn cyfeirio at y ffaith bod y ddeddfwriaeth bresennol yn "annigonol i amddiffyn y cyhoedd yn ddigonol". Roedd y Memorandwm Esboniadol hefyd yn nodi'r costau i'r GIG o dan y drefn bresennol: "Mantais bennaf y system drwyddedu yw arbed arian i'r GIG, o ran costau triniaethau, a gwella iechyd yr unigolyn".

O ystyried y pwyntiau uchod, nid yw'n glir pam y mae cyfnod o fwy na saith mlynedd wedi mynd heibio cyn i'r rheolau newydd ar fangreoedd a cherbydau a gymeradwywyd a nodir yn Neddf 2017 gael eu gweithredu.

9. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Nodwn y dyfyniadau a ganlyn o'r Memorandwm Esboniadol ynghylch yr ymgynghori a fu mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn:

5.2. Ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar egwyddorion y cynllun trwyddedu triniaeth arbennig (y cyfeirir ato yma fel yr 'ymgynghoriad cyntaf') er mwyn llywio Rheoliadau drafft a fyddai'n galluogi cychwyn darpariaethau Rhan 4 o'r Ddeddf ac Atodlen 3 iddi. Cynhaliwyd yr ymgynghoriad 12 wythnos hwnnw rhwng 25 Ionawr a 19 Ebrill 2023 ac roedd y fersiwn ddrafft o'r RIA yn rhan o'r deunyddiau ymgynghori ynghyd ag Asesiad Effaith Integredig. [...]

5.9. Cynhaliwyd ymgynghoriad pellach (y cyfeirir ato wedi hyn fel yr 'ail ymgynghoriad') am wyth wythnos rhwng 12 Chwefror ac 8 Ebrill 2024 ac yn dilyn yr ymgynghoriad cyntaf y cyfeirir ato uchod.

5.10. Gan fod ymgynghoriad wedi bod eisoes ar y cynigion polisi ar gyfer y cynllun trwyddedu mandadol, bernid mai ymgynghoriad technegol oedd yr ail ymgynghoriad hwn a hynny yn benodol ar eiriad y Rheoliadau drafft a'r Canllawiau Statudol drafft, er bod y Rheoliadau drafft yn rhoi manylion pellach am y cynllun newydd, gan gynnwys y pynciau hynny lle'r oedd y ddyletswydd statudol i ymgynghori o dan adran 64 o'r Ddeddf yn gymwys. I'r perwyl hwn, rhoddodd y Gweinidog [sic] Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ei chydsyniad i'r ymgynghoriad redeg am wyth wythnos yn lle'r cyfnod safonol o 12 wythnos.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru i bob pwynt ac eithrio'r pwynt olaf o ran rhinweddau.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 30 Medi 2024 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

